

LECTORAAT REHABILITATIE HANZEHOGESCHOOL GRONINGEN

Inleiding

Per 1 juni 2003 is het lectoraat Rehabilitatie gestart bij de Hanzehogeschool Groningen. Het lectoraat Rehabilitatie komt tegemoet aan ten gevolge van maatschappelijke veranderingen optredende ontwikkelingen rondom zorgvernieuwing, permanente zorg en vermaatschappelijking van zorg en daaruit voortvloeiende consequenties voor de opleidingen van de Academie voor Sociale Studies en de Academie voor Verpleegkunde en de daarbij behorende werkvelden.

Rehabilitatie richt zich op mensen met functiebeperkingen die samenhangen met een ziekte of aandoening of een ongeluk en die

vanwege de ernst van deze beperkingen langdurig belemmerd worden in het uitvoeren van taken en acties, bijvoorbeeld in de omgang met familie en vrienden en het voeren van sollicitatiegesprekken, en in hun vermogen bepaalde maatschappelijke/sociale rollen te vervullen, zoals die van werknemer of student. Binnen deze groep van mensen zijn er subgroepen te onderscheiden, zoals dak- en thuislozen, mensen met psychiatrische beperkingen, fysieke beperkingen, verstandelijke beperkingen, verslavingsproblematiek, niet-aangeboren hersenletsel, getraumatiseerde vluchtelingen en tbs'ers. Binnen deze subgroepen is er weer een onderscheid te maken naar leeftijd (jeugd, volwassenen, ouderen) en naar verblijfplaats (intramuraal, semimuraal, extramuraal). De visie van rehabilitatie is van toepassing op ieder van deze subgroepen. Rehabilitatie is een sociale bewe-

ging en een hulpverleningsaanbod dat zich erop richt mensen met fysieke, psychosociale, verstandelijke of psychiatrische beperkingen in staat te stellen zo goed mogelijk maatschappelijke/sociale rollen te vervullen op de levensterreinen wonen, werken, leren en sociale contacten.

Onderwijs

Rehabilitatie wordt geïntegreerd in de curricula van het initieel (*bachelor*) en postinitieel (*master*) onderwijs. Hiertoe zijn onderwijsprojecten gestart. Naast het betrekken van studenten bij de (onderzoeks)projecten van het lectoraat kunnen studenten ook (inhoudelijk) begeleid worden bij hun afstudeeropdrachten, als deze vallen binnen het kennisdomein van het lectoraat. De mogelijkheden voor een masteropleiding Rehabilitatie worden onderzocht. Minimaal drie maal per jaar organiseert het lectoraat een themabij-

eenkomst voor docenten, studenten, hulpverleners, cliënten en familieleden. Deze bijeenkomsten worden gemiddeld door tachtig tot honderd mensen bezocht.

Onderzoek

Het lectoraat heeft voor drie centrale (onderzoeks)thema's gekozen: rehabilitatie op het gebied van arbeid en onderwijs, rehabilitatie op het gebied van sociale contacten met speciale aandacht voor de familierol en de rol van de familie en rehabilitatie voor 'bijzondere doelgroepen' zoals dak- en thuislozen, mensen met niet-aangeboren hersenletsel, ouderen en mensen die langdurig verblijven in instellingen. Hierna volgt een selectie van afgeronde en lopende (onderzoeks)projecten die samenhangen met de drie thema's:

- *Studeren met steun*

De doelstelling van het project is het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van ondersteunende activiteiten en producten voor studenten met psychische problemen binnen het hoger onderwijs in Groningen. Deze activiteiten kunnen direct door de betreffende studenten zelf worden gebruikt en/of via studentbegeleiders. Het project is gefinancierd door het Expertisecentrum Handicap + Studie te Utrecht. Dit project is in november 2005 afgerond met twee presentaties op een landelijk congres en met vijftien publicaties op het gebied van studeren met steun.

- *De ouderrol*

Een van de sociale rollen, waarvan het behoud of het

herstel tijdens en na een psychiatrische episode wenselijk is, is het ouderschap. In het herstelproces kan het contact met eigen kind(eren) een cruciale rol vervullen. Wel vereist dit extra aandacht omdat ouders met psychiatrische problemen vaak worden overvraagd. Daarnaast lopen kinderen van ouders met psychiatrische problemen een vergroot risico om zelf psychische/psychiatrische problemen te ontwikkelen. Het lectoraat Rehabilitatie is samen met de afdeling Cenzor van de GGz Groningen het onderzoeks- en ontwikkelproject 'Ouders met psychiatrische beperkingen' gestart. Op basis van de uitkomsten van een eigen onderzoek onder ouders met psychiatrische beperkingen naar de behoeften aan ondersteuning is een Individuele Rehabilitatie Benaderingswijze ontwikkeld die hulpverleners handvatten geeft om cliënten te begeleiden bij het functioneren als ouder. In 2005 is er door de onderzoekers een literatuurstudie over het thema gepubliceerd. Op 23 november 2006 wordt dit project afgerond met een landelijk symposium in Amersfoort.

- *De toepassing van de Individuele Rehabilitatie Benadering (IRB) in de Maatschappelijke Opvang*
Het lectoraat Rehabilitatie heeft van de RIBW-Drenthe, een instelling voor langdurende geestelijke gezondheidszorg en maatschappelijke opvang, de

opdracht gekregen te onderzoeken wat hulpverleners kunnen doen om, na het leggen van het eerste contact, een bondgenootschap aan te gaan met de cliënt van de maatschappelijke opvang én verder te kijken dan vandaag en morgen. Zo ontstond de titel van het eindrapport *Van bondgenoot naar reisgenoot*. De inhoud van het rapport biedt veel aanknopingspunten voor het verbeteren van de dienstverlening.

- *Functioneringsgerichte rehabilitatie*

Er is steeds meer aandacht voor rehabilitatie van ouderen, ook in de langdurende psychiatrie. Hiertoe is een specifieke richting ontwikkeld, namelijk de Functioneringsgerichte Rehabilitatie (FGR). Door het lectoraat wordt de implementatie van de functioneringsgerichte benadering in de ouderenzorg van GGz Drenthe geëvalueerd.

- *Groninger Opleiding Ervaringsdeskundigheid (GOED)*

Op 1 november 2005 is samen met de stichting Samenwerkende Patiënten Consumentenorganisaties Groningen (SPC) het driejarig project 'Van Ervaring naar Ervaringsdeskundig' gestart. De SPC is het Regionale Patiënten/Consumenten Platform voor de provincie Groningen. De doelstelling van het project is het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van een scholings- en trainings-

aanbod op het gebied van ervaringsdeskundigheid voor (ex-)cliënten van zowel de somatische als geestelijke gezondheidszorg in de provincie Groningen. Het project wordt mede gefinancierd door het VSB- en het SKAN-fonds.

- *Onderzoek naar de resultaten van de invoering van rehabilitatie in GGz Zuidwest-Friesland*

Op verzoek van de opdrachtgever, GGz Zuidwest-Friesland, wordt een intern onderzoek verricht naar de resultaten van de Individuele Rehabilitatiebenadering (IRB) in het cluster Continue Zorg van GGz Zuidwest-Friesland. Het onderzoek dient inzicht te geven in de eerste opbrengsten van de IRB voor de cliënten van GGz Zuidwest-Friesland.

Netwerk

Het lectoraat participeert in een netwerk van regionale en (inter)nationale werkveld-, onderzoeks- en overheidsinstellingen, cliënten- en familieorganisaties. In 2006 is met twee instellingen een convenant gesloten over verdere structurele samenwerking op het gebied van (onderzoeks)projecten. Met vijf andere instellingen staan convenanten gepland.